

ПРИРОДА ЯК СВІТОГЛЯДНИЙ МАРКЕР У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТРАДИЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ІСПАНСЬКИХ, УКРАЇНСЬКИХ ТА РОСІЙСЬКИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ТЕКСТІВ)

Природа, що є невід'ємним чинником формування світогляду як окремого індивіда, так і цілих націй, у фольклорних текстах є унаочненням національної специфіки менталітету певної людської спільноти. Компаративне дослідження специфічної образності (рослинної, топографічної) та взаємодії людини і природи дозволяє розкрити найглибші пласти значень, що демонструють спільні та відмінні риси світосприйняття народів, що вивчаються. Авторка статті констатує наявність спільного для усіх трьох національних традицій образу дерева. Зафіксовані деякі відмінності в оцінці, функції та способі взаємодії людини (поетичного Я) з об'єктами природи. Так в іспанських піснях відмічений наголос на мотиві «руху вгору», який може бути метафорою ініціації. В українському варіанті занотовано акцент на освоєному просторі і потяг до вибудовування (організації) космосу, чітка геометрична структурованість простору, зі «світовим деревом» у центрі, поєднання християнських і язичницьких мотивів. У російських прикладах констатовано специфічну метафорику у термінах ворожості, не-освоєності, неруко-творності оточуючих природних об'єктів, що тяжіють до визначення Хаос і відсутності поривання до створення упорядкованого, космічного простору.

Ключові слова: фольклор; пісня; світове дерево; Хаос; Космос; вертикальна структура; біополітика.

Природа, що є невід'ємним чинником формування світогляду як окремого індивіда, так і цілих націй, у фольклорних текстах є унаочненням національної специфіки менталітету певної людської спільноти. Компаративне дослідження особливостей функціонування концепту природи, взаємодії людини і природи дозволяє розкрити найглибші пласти значень, що демонструють спільні та відмінні риси світосприйняття народів, що вивчаються. Виокремити неповторне, оригінальне, самодостатнє, що характеризує розвиток конкретного етносу в контексті світової історичної парадигми, з одного боку, а також тих різновекторних тенденцій, що властиві історичній парадигмі кожного народу як самобутнього.

Перш за все, важливо наголосити на тому, що ця невеличка розвідка жодним чином не може претендувати на роль фундаментального дослідження, а являє собою деякі спостереження щодо національної специфіки функціонування концепту природи, вибудовування стосунків людини з природою, виконаних на фольклорному матеріалі.

Беручи до уваги той факт, що різні біополітичні школи в різні періоди історичного розвитку науки по-різному визначали предмет біополітики, почну з окреслення наукового підходу, застосованого у ході

цієї розвідки. Біополітика, цікавить мене як методологія наукового пошуку, спрямована на дослідження впливу біологічних, фізіологічних, інстинктивних факторів на політичну поведінку людини. Такий фокус біополітичної парадигми спрямований на дослідження первинних причин, що відбивають видову своєрідність людини як живої істоти і відіграють вирішальну роль у її адаптації до умов існування. Ці первинні причини визначають різноманітні потяги, схильності, вподобання людини, які пізніше слугують підґрунтям для формування культурних звичаїв, традицій, моральних норм.

Такий теоретичний підхід склався у 70-х роках ХХ століття в американській гуманітарній науці і спирається на низку природничо-наукових положень, серед яких теорія природного відбору Ч. Дарвіна, теорію змішаної поведінки Н. Тінбергена, на дослідження агресивності тварин К. Лоренца, теорію про біологічну природу панівного класу італійських вчених Ц. Ламброзо та М. Нордау та інші. У західній філософії моделі і установки біополітики широко використовуються під час вивчення особливостей жіночого (В. Рудал, Е. Міхан, А. Руш) або вікового стилів політичної поведінки, вивчення расових чи то етнічних архетипів політичного мислення тощо.

Спираючись на класифікацію сформульовану російським етологом, що розробив власний підхід до біополітики Олександра Олескіна, наше дослідження спрямоване у річищі поняття біополітики як сукупності біологічних знань, що можуть бути застосовані у політичній сфері. Вчений виокремлює ряд напрямків біополітичних досліджень, найсуттєвішим для даного дослідження було визначено філософський фундамент біополітики, що розглядає людину як частину єдиного планетарного біорізноманіття і, зокрема, звертається до оцінки впливу біосфери на соціальну і політичну поведінку людини [3, с. 45].

Матеріалом для аналізу було обрано фольклорні тексти, зокрема народні пісні, які на думку іспанського етнографа Еміліо Лафуенте і Алькантара «ніколи не вийдуть з моди, бо відбивають саму сутність народу, його свідомість, душу» [7]. Запропоновані у дослідженні пісні, представляють три національні традиції українську, іспанську та російську.

Фольклор – особливий спосіб закріплення й збереження традиційної інформації, виробленої етносом (етнічна самосвідомість, моральні настанови, історична пам'ять, міфологічна спадщина, метафоричне оформлення обрядів і звичаїв, стереотипів соціонормативної культури та ін.). Фольклор має виняткове значення для з'ясування специфіки давнього світогляду, етики, способу осягнення буття, особливостей суспільної організації й економічного укладу тощо. Фольклорні тексти є квінтесенцією ментальності народу, продуктом архетипної соціопсихологічної характеристики етносу. Текстовий матеріал, сформульований його творцем і носієм репрезентує сукупність настанов та переваг щодо дій, мислення та сприйняття певним чином, специфічну, самобутню соціокультурну програму напівусвідомленої, а тому значною мірою автоматизованої поведінки індивідів, груп, етносів.

Фольклорний матеріал слугує потужним багатозаровим фундаментом культурно-історичного процесу певної цивілізації і, у цьому сенсі, корелює із визначенням концепту інтраісторії, що його запропонував іспанський філософ ХХ сторіччя Мігель де Унамуно у філософській праці «Довкола кастицизму»: «Все, що кожного дня розповідають газети, історія «щієї історичної миті» – це ніщо інше як поверхня моря, поверхня (...), що має мінімальне значення для інтраісторичного життя, котре існує під цією товщею й палає безкінечним вогнем. Інтраісторія (...) ніби океанські корали, формує основи, на яких тримаються острови Історії (...). Це інтраісторичне життя – мовчазне і безперервне, як морське дно – є субстанцією прогресу, справжньою традицією, вічною традицією, не оманливою, якої, зазвичай, шукається в минулому, похованому в книжках і паперах, пам'ятниках і каменях» [8]. Зміст, система персонажів, поетична символіка фольклорних джерел зберігають у собі залишки численних подій та результати їх переосмислення, автентичних реакцій на інциденти, закорінених у суспільних явищах.

За висловлюванням румунського філософа Мірчі Еліаде «космічна символіка сакрального простору є такою давньою і такою знайомою, що багато хто все

ще не може впізнати її – тобто, у Платонівському розумінні, пригадати» [5, с. 20]. Аналітичне прочитання фольклорного матеріалу спрямоване на виявлення в ньому результатів адаптації архаїчної свідомості людини до умов її існування, її ідеологічної та пізнавальної діяльності, що зберігає й передає у часі уснопоетична спадщина.

Говорячи про умови існування людини, до яких вона має пристосовуватись, маємо на увазі, перш за все природні чинники. У фольклорних текстах природа неодмінно виступає тлом, об'єктом пізнання, божеством, Іншим тощо. Міфологічне мислення певного народу втілює риси його ментальності. Анімізуючи та антропоморфізуючи навколишній світ, воно знаходить своє продовження у первісних релігіях, сюжетиці, системі мотивів та образів різножанрових фольклорних творів.

Беручи до уваги, що до складу фольклорної скарбниці кожного з досліджених народів входить велика кількість календарно-, родинно-обрядових, побутоволіричних та епічних пісень. Відбір фактичного матеріалу проводився з огляду на широку вживаність і популярність народних пісень різних жанрів та епох у сучасну добу, вибірку проведено на рівні масової культури. Усі пісні, що увійшли у дослідження включені до репертуару сучасних фольклорних колективів різних рівнів, найчастіше виконуються під час різноманітних розважальних заходів і мають комерційний успіх. У цьому контексті важливо наголосити, що ми свідомо включаємо у фактичний матеріал деякі авторські пісні, що сприймаються загалом як народні, тобто у повній мірі відбивають картину світу і корелюють з творчими потенціями носіїв певної культури. Інакше кажучи, у даній статті нас цікавлять ті пісні, що обирає найширше коло представників етносів, що вивчаються.

Безпосередній аналіз демонструє, що вже на рівні номінації, назв пісень, що пов'язані з природними явищами, стає очевидним притаманне усім трьом національним традиціям існування двох протиставлених локусів – своєї та чужої території. Перша архаїчною свідомістю у поетичній парадигмі пісні маркується як комфортна, освоєна, упорядкована, тут «архетипна» людина почуває себе захищеною, забезпеченою (космос), друга ж – як небезпечна, неосвоєна, неупорядкована (хаос). Актуалізація медіаторської функції у цьому міфопоетичному просторі відбувається найчастіше у формі водного об'єкта-перешкоди, як от у назвах української пісні «В кінці греблі шумлять верби», або російської «Посеяли лён за рекою».

Навіть побіжний огляд списку пісень доводить специфічність природних об'єктів, до яких найчастіше звертається та чи інша традиція, відповідно до географічного-територіального розташування і природних умов проживання. Так, у назвах іспанських народних пісень найчастіше зустрічаються такі об'єкти, як гора, море, джерело: En lo alto de la montaña (На гірському гребені), Montañas nevadas (Засніжені гори), Mirando al mar (Дивлячись у море), Al lado de mi cabaña (Біля моєї хатинки), A los árboles altos (До високих дерев), En el campito llueve (У полі дощик), La fuente del cacho (Рибний струмок). Українська національна традиція відрізняється різноманіттям

пейзажу від гірської, до варіантів рівнинної місцевості: «Я піду в далекі гори», «Ой на Горі тай Женці жнуть», «Лугом іду, коня веду», «Ой у лузі червона калина», «По діброві вітер віє», «При долині куц калини», «Ой, у полі криниченька», «Вийшли в поле косарі».

Очевидним є значний акцент на освоєний, рукотворний, структурований простір, такий, що тяжіє до ознак космічного: «Ой у вишневому садку», «В саду гуляла, квіти збирала», «За городом качки пливуть» тощо.

Щодо російської національної традиції варто звернути увагу на специфічні означення, що маркують територію, як чужу, позбавлену характеристик комфорту, затишку, безпеки, простір суворий, не комфортний для людини, навіть ворожий: «По диким степам Забайкалья», «Глухой, неведомой тайгою», «Не бушуйте ветры буйне», «В тёмном лесе», «Степь да степь кругом», «Ой, мороз, мороз», «Метелица», «Среди долины ровныя». Найбільш вживані географічні об'єкти належать до рівнинного простору, хоча, безумовно існують поодинокі згадки про гористу місцевість «На горе мак», «На горе-то калина», або водний простір «Вдоль да по речке», «Вниз по Волге реке».

Архаїчна свідомість розуміє виникнення світу в його структурованій формі як результат космогонічного процесу протистояння сил Хаосу і Космосу. Цей антагонізм не просто творить Всесвіт, але й утримує в ньому гармонію космогонічних сил-стихий. Міфологічною точкою відліку у розгортанні часово-просторового континууму виступають «центр світу» (місце, де, за уявленнями, відбувся акт творення), а також – міфічний час – час, коли відбувся акт творення. Ця точка наділена максимумом сакральності. Центром, який виступає місцем початку впорядкування хаосу, є дерево. Символ світового дерева дуже давній. Міфологічний образ світового дерева «не тільки індоєвропейський, а навіть універсальний; він протягом значного періоду визначав модель світу у багатьох культурах» [1, с. 10]. Символ світового дерева в національних космогонічних текстах має різні варіанти образної конкретизації, або це може бути просто узагальнений образ дерева.

До компаративного аналізу обрані тексти пісень, у яких образ дерева виступає центральним, що є спільною характеристикою для усіх трьох національних традицій: «Во поле березка стояла» (образ берези), «Калинка» (образ сосни), «Ніч яка, Господи, місячна, зоряна» (образ калини), «При долині куц калини» (калина), «Asturias, patria querida» (Астурія, рідна земля) (узагальнений образ дерева), «El pino» (Сосна), «Palmero sube a la palma» (Парубок піднімається на пальму).

Суттєво, що попри істотні національні відмінності носіїв іспанських текстів (одна пісня з півночі Іспанії – Астурії, друга з півдня – Андалусії, а третя з Канарських островів) єдиним для всіх є мотив піднімання (вилізання) на дерево. Чоловіче поетичне «Я», прагне просуватися угору, зростати, розвиватися задля того, щоб привернути увагу, або завоювати прихильність коханої: «Я маю піднятися на дерево, / я маю схопити квітку / і віддати моїй чорнявій, / щоб вона поставила її на балконі» [6]. В архетипному прочитанні об'єднання чоловічого і жіночого начал дає надію на зародження, чи то вибудовування гармонії. Таким

чином, дерево слугує інструментом «окультурення хаосу», наведення порядку – створення космосу (правильного світу). Цікаво, що чоловіче поетичне «Я» не перебуває у полоні ілюзій, а у повній мірі усвідомлює безкінечність цього процесу: «Щоб вона поставила квітку на балконі, / щоб поставила квітку знов / і щоб припинила ставити її / і я знову маю піднятися на дерево, / і квітку дістати знов» [6]. Подібний сюжет має пісня про парубка, що вилазить на пальму, щоб «попросити дівчину визирнути у віконце / бо його кохання цього потребує» [6]. У третій пісні плодове дерево виступає приводом зустрічі закоханих «біля твоїх дверей посаджу вишню, біля вікна черешню, за кожну вишеньку обійми, за черешеньку поцілунок» [6].

В обраних українських піснях дерево, у цьому випадку калина, виступає вісью-медіатором космогонічного тексту. Добре відомі рядки «Ніч яка, Господи, місячна, зоряна / Видно, хоч голки збирай! / Вийди, кохана, працю зморена / Хоч на хвилиночку в гай! / Сядемо вкупочці тут під калиною / І над панями я пан...» відбивають чотири засадничі концепти українського менталітету – природа, Бог, кохання, праця. У поєднанні з чітко окресленою вертикально-горизонтальною структурою (небо, земля, гай, поле) та модифікованою тріадою небесних світил (Бог, місяць, зорі), замість архаїчної «сонце – місяць – зорі», що символізує гармонійну тріаду родини – «господар (батько) – господиня (мати) – діти», яка перебуває у центрі світу: є сакральною тріадою існування «земного всесвіту». Таким чином калина стає центром впорядкування хаосу і набуває сакрального значення. Чоловіче поетичне «Я» усвідомлює себе невід'ємною і органічною частиною Космосу, його кохання та творчі інтенції підносять його на рівень, де він одночасно виступає творцем і творінням, визнаючи, що у цій точці «над панями я пан». Такий піднесений, творчий стан чоловічого поетичного «Я» корелює з мотивом піднімання вгору, відмічений в іспаномовних взірцях. Його погляд і творчі поривання спрямовані у височінь, до Бога: «Небо глибоке засіяне зорями / Що то за Божа краса!». За визначенням Ерїха Нойманна це найвища міфологічна стадія розвитку свідомості, що є метою розвитку будь-якої самості і характеризується здатністю до синтезуючої активності.

Цікаво звернути увагу на те, що часовий простір ніч, що має значення несвідомого, оніричного, ірраціонального у цьому випадку означений як «ясний, світлий», тобто такий, що несе у собі ознаки рацію. Безумовно, не варто відкидати еротичних конотацій, якими багатий цей текст: образ калини (як рослини з привабливими червоними плодами і зернятком у формі серця), підкреслений метафорою інтимного усамітнення під покровом мли «Глянь, моя рибонько срібною хвилею / Стелиться полем туман». Але додаткова конотація жодним чином не заперечує попередніх спостережень.

У такому контексті достатньо своєрідно і самотньо представлені образи дерева в обраних російських прикладах. Так, у тексті пісні «Во поле березка стояла» можна припустити, враховуючи вже зазначене тяжіння до рівнинного, відкритого простору, що поле наділено архаїчною свідомістю світотворчими потен-

ціями: «Во поле береза стояла, Во поле кудрявая стояла». Так, береза, що оцінена поетичним «Я» як кудрява, тобто молода, гарна, повна сили може, як і в попередніх прикладах, відіграти роль «центру світу», висхідної точки перетворення Хаосу на Космос. Але цього не відбувається. Світотворча енергія, що поєднує у гармонійну цілісність чоловіче і жіноче начало, рацію та емоцію, верх і низ, їнь та янь, носієм якої є зазвичай чоловіче поетичне «Я» як уособлення логосу заміщується у цьому тексті руйнівною силою: «Не кому березу заломати, Не кому кудряву заломати, Как пойду я в лес, погуляю, Белую березу заломаю». Суттєво, що поетичний голос належить у даному прикладі жіночому «Я», що корелює з метафорою лісу, як суто жіночого простору в архетипному прочитанні. Агресивні дії щодо можливості розгортання космічного простору можуть бути проінтерпретовані за теорією Нойманна як спроба поглинання слабкої, інфантильної, не зрілої свідомості Великою матір'ю. Але на цьому надія на перемогу аполонічних сил над діонісійськими не зникає. Суттєво, що на відміну від попередніх прикладів, джерелом світотворчої інтенції виступає не логос, а емотивний компонент самості, у текстовому вираженні жіноче поетичне «Я». Спроби створення гармонійного союзу наштовхуються на неспроможність раціонального компоненту самості вступити у діалог. Заклики жіночого голосу: «Встань ты, мой милый, проснися, / Борода седая, пробудися, / Вот тебе помой, умойся, / Вот тебе рогожка, утрися, / Вот тебе лапки, обуйся, / Вот тебе шубенка, оденься» не знаходять реалізації. Пасивний, або медитативний стан рацію спостерігаємо також у тексті пісні «Калинка»: «Под сосною под зеленою / Спать положите вы меня». Стан свідомості, що перебуває поза часом, не має ознак активного буття, чи то творчих інтенцій співвідноситься з початковою стадією розвитку самості за Нойманом «поглинання уроборосом» [4, с. 29]. Це стан, у якому Его повністю розчинено у материнському архетипі і відчувається комфортно, захищено, поза межами категорій добра і зла, прагне залишатися в обіймах Матері-Смерті вічно. Мотив закликання любові-смерті оформлений у тексті так: «Красавица, душа-девица, Полюби же ты меня!». Таким чином сосна, що вміщує одночасно язичницькі (культ вогню) і християнські (надмогильного хреста) конотації не реалізується у ролі світового дерева у

цьому прикладі. По-іншому відбувається реалізація цієї функції в іспанській пісні «El pino» (Сосна), де чоловіче поетичне «Я» визнає значимість дерева і активно береться боронити його від зазіхань: «Ту квітучу і гарну сосну у лісочку / прийшли зрубати четверо парубків / але не змогли увійти у лісок / мое кохання попереду» [6]. Так, у термінах Нойманна, через ініціативне випробування зріла свідомість о-своєє хаотичний, дикий простір лісу, щоб перетворити його на власний простір, придатний для кохання, світотворення тощо.

Єдиним для усіх трьох традицій є мотив таємного побачення закоханих з майже ідентичним сюжетом. Місцем таємної зустрічі обрано рукотворний, захищений простір саду в українській пісні «Ой у вишневому садку/ там соловейко щебетав» та «En el campito llueve» (У садочку дожить): «Вийде моя дівчинка в садок на зорі / і сонце від ревнощів сховається мершій» і дикий, неосвоєний простір болота у російській пісні «Шумел камыш, деревья гнулись и ночка темная была».

Таким чином, чітко усвідомлюючи, що невеликий обсяг проаналізованих текстів не може служити підґрунтям для загальних висновків, обмежимося констатацією фактів. Очевидно, що концепт природи, вибудовування стосунки між людиною і природою, пошук місця людини у природі є вагомим для кожної з розглянутих національних традицій. У ході розвідки вдалося виокремити і проаналізувати деякі національні особливості, зафіксовані у фольклорних текстах. Так, особливістю прикладів відібраних з російського фольклору є специфічна метафорика у термінах ворожості, суворості, не-освоєності, нерукотворності оточуючих природних об'єктів, що тяжіють до визначення Хаос і відсутність поривання до створення упорядкованого, космічного простору.

В іспанських піснях було помічено наголос на мотиві «руху вгору» (залазити на дерево, сходити на гору, підніматися на балкон), який може бути метафорою ініціації і суттєво відрізняє її від інших прикладів. В українському варіанті можна відмітити акцент на освоєному просторі і потяг до вибудовування (організації) космосу. Чітка геометрична структурованість простору, зі «світовим деревом» у центрі, поєднання християнських і язичницьких мотивів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева Т. М. Поетика ініціативного простору в українському фольклорі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.07 / Андреева Тетяна Михайлівна. – Київ ; [Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка], 2009. – 20 с.
2. Испанская народная поэзия [сборник : на испанском языке] / [сост.: Н. Р. Малиновская, А. М. Гелескул]. – Москва : Радуга, 1987. – 676 с.
3. Олексин А. В. Биополитика. Политический потенциал современной биологии: философские, политологические и практические аспекты [Электронный ресурс] / А. В. Олексин. – Режим доступа до видання : http://polbu.ru/oleskin_biopolitics/.
4. Нойманн Э. Происхождение и развитие сознания. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 1998. – 464 с.
5. Элиаде М. Оккультизм, колдовство и моды в культуре / Мирча Элиаде. – К. : София ; М. : ИД «Гелиос», 2002. – 224 с.
6. Canciones populares [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.santoyo.org/cancioneros/16-3populares.pdf>.
7. Lafuente y Alcántara Emilio. Cancionero popular. Coleccion escogida de seguidillas y coplas / Emilio Lafuente y Alcántara. – Madrid : Bailly-Bailliere, 1865. – 478 p.
8. Unamuno M. En torno al casticismo [Электронный ресурс] / M. de Unamuno. – Режим доступа : www.cervantesvirtual.com.

С. В. Романова,

Киевский национальный лингвистический университет, г. Киев, Украина

**ПРИРОДА КАК МИРОВОЗРЕНЧЕСКИЙ МАРКЕР В КОНТЕКСТЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ТРАДИЦИИ
(НА МАТЕРИАЛЕ ИСПАНСКИХ, УКРАИНСКИХ И РУССКИХ ФОЛЬКЛОРНЫХ ТЕКСТОВ)**

Природа, являясь неотъемлемым фактором формирования мировоззрения как отдельного индивида, так и целых наций, в фольклорных текстах выступает маркером национальной специфики менталитета определённой общности людей. Компаративное исследование специфической образности (растительной, топографической) и взаимодействия человека и природы позволяет раскрыть самые глубокие пласты значений, которые демонстрируют общие и отличительные черты мировосприятия народов, которые изучаются.

Автор статьи констатирует присутствие общего для всех трёх национальных традиций образа дерева. Зафиксированы некоторые различия в оценке, функциях и способе взаимодействия человека (поэтического Я) с объектами природы. Так в испанских песнях отмечен акцент на мотиве «движения вверх», который может быть метафорой инициации. В украинском варианте отмечен повышенный интерес к освоенному пространству и стремление к выстраиванию (организации) Космоса, чёткая геометрическая структурированность пространства с «мировым деревом» в центре, синтез христианских и языческих мотивов. В русских примерах констатировано специфическую метафорику в терминах враждебности, не-освоенности, нерукотворности окружающих природных объектов, что тяготеет к определению Хаос и отсутствие склонности к созданию упорядоченного, космического пространства.

Ключевые слова: фольклор; песня; мировое дерево; Хаос; Космос; вертикальная структура; биополитика.

S. Romanova,

Kyiv national linguistic university, Kyiv, Ukraine

**NATURE AS A WORLDVIEW MARKER IN THE CONTEXT OF NATIONAL TRADITIONS
(BASED ON THE MATERIAL OF SPANISH, UKRAINIAN AND RUSSIAN FOLK TEXTS)**

Being one of the essential factors of individual as well as national worldview formation, in folk texts Nature also becomes a marker of the national mental specifics of particular groups of people. The comparative study of this specific ability for representation and interrelation between a people and Nature allows to discover the deepest layers of senses which demonstrate common and distinct features of world outlook. This particular representation becomes the subject to the study in this article. According to the author the central image which connects all three national cultures is the Tree. Though there are some differences in the assessment, functioning and the way of interaction of the man (poetic self) and objects of Nature in the texts. For example, in Spanish songs the accent is made on the motive of «moving upward» which can be treated as a metaphor of initiation. In the Ukrainian tradition a specific interest is taken in the well known environment. Moreover, the important role is played by the urge to organize the Cosmos, to build a geometric structure of the Space and to place the World tree in the middle of it. In this case there is a combination of Christian and pagan motives. In Russian texts are present specific metaphors which represent hostility towards natural objects and unreclaimed territory. This paradigm can be defined as Chaos and it represents the absence of the inclination to create a structured Cosmos.

Key words: folklore; song; World Tree; Chaos; Cosmos; vertical structure; biopolitics.